

Tekst: Jan Jaap Boehlé

Wilgen & beestjes

Uitbundige plantengroei in knotwilg
(Foto: Marianne van Lier), inzet: rood
weeskind (Foto: Jan Jaap Boehlé)

Wilgen zijn belangrijke bomen voor insecten, vogels en zelfs voor andere planten. Het binnenste van een knotwilg rot makkelijk in, in het zo ontstane laagje humus kunnen zaden makkelijk kiemen. Wilgenblad, schors en zacht hout maar ook dood hout is zowel voedselbron als schuilplaats voor vele insecten of hun larven.

Pauwoogpijlstaart

Wilgen zijn tweehuizig, je hebt dus mannelijke en vrouwelijke bloemen op aparte bomen. De bloemen zijn eenvoudig van bouw. Ze hebben geen kelk en kroonbladeren. De mannelijke bloemen leveren veel stuifmeel en een beetje nectar, de vrouwelijke bloemen nectar. De vroegbloeiende wilgen zijn met hun overvloedige aanbod van stuifmeel een belangrijke voedselbron voor honing- en wilde bijen. (zie artikel op p. 12)

Verspreide bloei

Wilgen bloeien niet allemaal tegelijk, maar ze overlappen elkaar meestal wel in bloei (vandaar de vele kruisingen). De bloeivolgorde van de soorten is vaak: boswilg – Duitse dot – grauwe wilg – katwilg – bittere wilg – geoorde wilg – amandelwilg – kruipwilg – kraakwilg – Schietwilg – laurierwilg. Wanneer de bloei van de ene soort door het weer mislukt kan dit door

een andere wilg worden gecompenseerd.

Gallen

Op wilgen komen tal van gallen voor, veel gallen zijn speciaal gebonden aan een of enkele nauw verwante wilgensoorten. Gallen worden vaak veroorzaakt door galmuggen of galwespen. Het zijn vergroeiingen in het weefsel van de plant. Deze worden veroorzaakt als reactie op door de galvormer ingespoten chemische stof waardoor vergroei-

Gal op wilgentak

ingen in het weefsel optreden. De larven binnen de gal zijn omringd door voedsel en ze zitten ook nog eens beschermd. De meeste gallen zijn verdikkingen in de celstructuur in allerlei vormen. Ik kwam er een tegen op een tak van een jonge wilg. Hij viel op door zijn grootte, ruim 10 cm. Ook vaak voorkomend zijn de gallen die een rozet van blaadjes vormen aan de top van een twijg, ondermeer veroorzaakt door de wilgenroosjesgalmug.

Nachtvlinders

Voor ruim honderd soorten nachtvlinders zijn de wilgen waardplant. Je kunt dus heel wat rupsen op wilgen aantreffen al blijft het vinden hiervan toch een kunst. Een rups kun je wel traceren aan de sporen die het nalaat. De meest beruchte, de wilgenhoutrups, maakt gaten in de bast. Deze zitten aan de basis van de stam, tot één à anderhalve meter hoogte. Je kunt meestal wel merken of ze nog aanwezig zijn, er hangt dan een azijngeur en in de gaten zit dan vaak nog wat door de rups naar buiten gewerkt houtpoeder. De rups zit aanvankelijk in de bast, later in het hout waar ze lange gangen knaagt. Na twee tot vier jaar gaat de rups verpoppen. De purperroodkleurige rups is dan pinkdik en een kleine tien cm groot. Het verpoppen gebeurt buiten de boom. Ze

spint een cocon waarin afgebeten stukjes hout worden verwerkt. De weinig opvallende, grauw gekleurde vlinder vliegt vanaf de voorzomer. De wilgenhoutrups heeft oude vrijstaande bomen nodig met een forse stam. De eitjes worden gelegd in groepjes in bastspelen, vaak in de buurt van oude uitkruipgaten of op plaatsen waar de stam is beschadigd omdat de jonge rups alleen via bastwonden de stam in kan komen. Doordat wilgen algemeen zijn veel bijbehorende nachtvlinders dat ook. Daarom geef ik een lijstje van nachtvlinders die, wanneer je met een laken en lamp gaat vlinderen, bijna zeker zal tegenkomen: wilgenhermelijnvlinder, pauwoogpijlstaart,

kameeltje, snuitvlinder, roesje, rood weeskind, brandvlerkvlinder, plakker en schilddrager. Het is maar een greep maar het zijn leuke vangsten.

Nestkast XL

Voor vogels zijn wat oudere grienden een prachtige leefomgeving om zowel te foerageren als te nestelen. Oude knotwilgen hebben veel holtes en fungeren als 'nestkast' voor allerlei holenbroeders waaronder de gekraagde roodstaart en steenuil. Verder kun je alle vogels die in struweel broeden ook in wilgenbosjes verwachten. Een soort als bosrietzanger, met een voorkeur voor vochtiger plekken is ook vaak in een wilgenbosje te vinden.

Cyclus van wilgenhoutvlinder, rups, pop en volwassen vlinder

Nestgelegenheid te over! (Foto: Marianne van Lier)

